

INFORME D'ACTUACIÓ ARQUEOLÒGICA A L'ERMITA DE SANT JULIÀ D'ÚIXOLS

CASTELLTERÇOL, MOIANÈS

PROMOTORS:

Associació Sant Julià d'Úixols

PINTER: 15720 CU00056 2024/1-42607
15720 CU00056 2024/2-42759

REALITZACIÓ: **ARQUEÒLEGS.CAT, SL**

Pau Alberch i Calm

Ariadna Vidal Alcaraz

Castellterçol, abril de 2025

Contingut

1. Fitxa tècnica.....	3
2. Motivacions.....	4
3. Treballs executats durant l'excavació i primers resultats.....	5
4. Conclusions.....	10

1. Fitxa tècnica

Nom del jaciment:	Sant Julià d'Úixols
Municipi:	Castellterçol
Comarca:	Moianès
Resum:	Es retiren els graons d'accés a l'altar i es neteja la zona de l'absis i s'amplien algunes de les cales per documentar la planta i apareixen noves estructures adossades a la cara nord de capella.
Coordenades UTM31N:	X: 426239m, Y: 4619559m, Z: 894 msnm ¹
Tipus de jaciment:	Ermita
Tipus d'intervenció:	Preventiva
Activitat autoritzada	Excavació i documentació
Motiu de la intervenció:	Projecte de posada en valor de l'actual ermita de Sant Julià d'Úixols (BCIL) d'origen medieval
Resultat arqueològic:	Positiu
Cronologia	Segles VII - XX
Període de la intervenció:	Del 13 al 31 de juliol i del 5 al 9 d'agost de 2024
Número de resolució:	747 K121 N-564 2023/1-40456
Arqueòleg director:	Pau Alberch i Calm (Arqueòlegs.Cat)
Règim jurídic:	Privada
Promotor:	Associació Sant Julià d'Úixols
Execució:	Arqueòlegs.cat
Lloc de dipòsit temporal:	Magatzems de l'empresa Arqueòlegs. Cat
Sigla:	CSJU '24

¹ Font: ICC

2. Motivacions

Amb motiu de les troballes fetes durant la intervenció del 2022, es va considerar oportú ampliar els rebaixos del sòl per descobrir més adequadament les restes i poder-hi instal·lar les mesures adequades per museïtzar l'indret per tal que aquestes restes puguin integrar-se en l'ús de l'espai sense perill de desprendiment.

Les actuacions aquí previstes serviran per complir els següents objectius:

- Adequar l'espai per a una museïtzació adequada. Això ha de permetre observar la part posterior de l'església romànica amb l'absis i les absidioles amb les restes del paviment i la seva fonamentació però sense perjudicar les proporcions del temple barroc integrant les restes arqueològiques en l'arquitectura actual.
- Incidir en els elements constructius apareguts fins ara i posar-los en connexió uns amb altres per poder-los integrar en una sola explicació.
- Fer espai per deixar pas a la consolidació dels elements ja apareguts, sobretot els morters d'estucat de la romànica.
- Confirmar la presència de la necròpolis a l'interior de la nau de l'església.

Vista de l'altar central abans de l'actuació

3. Treballs executats durant l'excavació i primers resultats

La part principal de l'actuació va consistir en retirar els graons que donaven pas a la zona de elevada on hi havia l'altar. Aquesta àrea ja s'havia excavat en la campanya 2022 deixant a la vista la base completa de l'absis i l'actuació actual hauria de deixar l'absis més visible per a donar més importància a la resta romànica de la construcció.

Procés de retirada dels graons

Aquesta retirada va significar també la retirada de l'estrat de fonamentació que sostenia el paviment del s. XX. En aquest cas, no es va intervenir en la fonamentació de lloses del paviment medieval i es va deixar vista en superfície.

Vista de l'estrat de lloses que sostenia el paviment romànic

Aquesta reculada del sòl modern va permetre deixar a la llum la connexió entre el mur de l'absis i les absidioles marcant el que seria l'arc triomfal de l'altar. D'aquesta forma es completa l'interior de la planta de la zona est de l'edifici connectant les absidioles amb l'absis i l'arrencament dels murs laterals de la nau.

A la capella nord, on havia aparegut l'absidiola complerta en planta, es rebaixa l'estrat d'argiles de deposició natural on s'assentava la romànica, per deixar l'entorn de la capella més visible. En aquest procés, apareixen les restes antropomorfes parcials d'un individu del qual només se'n conservava la part final de les extremitats inferiors.

Fragment de tomba localitzada en l'ampliació del sondeig

Per altra banda, es planteja una ampliació cap a l'oest de la cala excavada al nord per determinar la presència del mur de tancament nord de la capella romànica i la seva relació amb l'absidiola nord.

En l'excavació d'aquesta cala apareix una massa de morter de calç amb pedres barrejades que conformen el que seria els fonaments d'una antiga estructura mural desconeguda fins al moment.

Fonaments d'una estructura apareguda a la zona de la capella nord

A partir d'aquesta troballa, i observant l'orografia del terreny, que s'eleva a tota la zona de la capella nord, es pot deduir la presència d'una estructura arquitectònica posterior a l'església romànica però anterior a les reformes posteriors. Aquesta hipòtesis senyalaria una nova fase, fins ara desconeguda, de la construcció de l'església.

En últim terme, es procedeix a la retirada del conjunt escultòric dels altars. Aquesta actuació es fa a partir del desmuntatge per peces de les grans lloses que conformaven els tres altars i la posterior demolició del cos interior, format per una argamassa de morter de calç, amb martells elèctrics.

Aquesta mateixa actuació, es complementa amb la neteja de la resta de paviment contemporani de la zona elevada on se situaven aquests altars.

4. Conclusions

Una primera valoració general dels elements documentats en aquesta intervenció ens permet destacar tres elements de rellevància arqueològica que s'afegeixen als resultats de l'estudi del 2022.

En primer lloc, apareix una nova fase a la seqüència estratigràfica plantejada per Vall els anys 70 i confirmada en l'anterior excavació arqueològica. Aquesta fase seria posterior a l'estructura romànica i anterior a les ampliacions baix-medievals. L'evidència recuperada ens permet confirmar que hi havia alguna construcció adossada a la romànica però no n'hem pogut determinar els seus límits ni el seu ús. Quedarà pendent per si en algun projecte futur es pretén obrir el subsòl de la capella nord.

En segon lloc, es confirma la presència d'un registre sepulcral al voltant de l'església. Aquest fet complementa l'evidència de tombes documentada el 2022 però sense ser excavada. La presència en aquesta campanya de restes sepulcral alterades per les construccions posteriors a la part sud confirmaria una àrea sepulcral que ocuparia pràcticament tot l'entorn de l'església i que s'hauria de protegir i tenir en compte per futures actuacions al camí i esplanada posterior.

En últim terme, es documenta la part est del tancament mural de l'església, delimitant-ne els punts de connexió entre les absidioles i l'absis central. Això permet saber la planta del possible arc triomfal que separaria la nau del presbiteri en l'església romànica.